

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: letno 180 Din, za $\frac{1}{2}$ leta 90 Din, za $\frac{1}{4}$ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravljanje je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici štev. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETNO XIII.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 28. oktobra 1930.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 126.

K češkoslovaškemu narodnemu prazniku.

Bratska republika češkoslovaška obhaja danes državni praznik osvobojenja. Izražamo predstavnikom bratskega naroda k današnjemu slavju iskreno občutene čestitke. Naše čestitke veljajo tudi številni koloniji narodnih Čehoslovakov, ki živijo v naši sredini. Nedavni dogodki so dokazali ponovno, da imamo v češkoslovaškem narodu odkritega prijatelja, ki se je v mukotrpnih dneh zavzel odločno za naše pravice in na katerega podporo z upravičenostjo lahko računamo tudi v bodočnosti. Ta zavest je tem dragocenejša v nesigurnih prilikah današnjih dni, ki ne odpirajo rožnatih izgledov v bodočnost.

Slovenci smo že od nekdaj stali s Čehoslovaki ramo ob rami v živahnih in tesnih gospodarskih in kulturnih stikih, vodili skupno borbe proti narodnim neprijateljem in delili usodo. Oni so sodelovali pri prvih početkih slovenskega obrtnokreditnega združništva že ob polovici preteklega stoletja in nas verno podpirali v našem stremljenju za gospodarski napredok in osamosvojitev.

Zelimo, da se to delo tem uspešneje nadaljuje v bližnji bodočnosti in zgradi še trdnejša trajna zveza obojestranskih interesov, stremljenj in usode.

Vpliv svetovne vojne na povojsko trgovinsko politiko.

V beograjskem Trgovinskem glasniku je pred kratkim priobčil načelnik ministrstva trgovine in industrije Miliivoje Savic o vplivu svetovne vojne na povojsko trgovinsko politiko članek, ki bo brez dvoma zanimal tudi širše gospodarske kroge ne le po osebi pisatelja, ki se odlično udejstvuje v naši trgovinski politiki, temveč tudi po tehnosti in prepričevalnosti izvajanj.

V svojem članku uvodoma navaja, da je svetovna vojna dokazala, da so vse države, ki so imele hrano, da oskrbijo vojsko in prebivalstvo in ki so imele industrijo, katera je oskrbovala vojsko z vojnimi potrebami, najboljše odrezale. Kdor ni imel hrane, je moral pustiti stradati vojsko in prebivalstvo, in sedaj v povojni dobi si vsi ti prizadevajo, da okrepijo in izboljšajo poljedelstvo, da bodo mogli sebe zadovoljiti v slučaju vojne.

Kdor je kakor mi v industrijski vojni trpel, ker ni imel topov, municije, vojnih strojev, zdravil, serum, oblek, sraje itd. začenja uvidevati, da mora za svojo varnost osnovati industrijo državne obrambe. Tako po vojni so bile industrijske države gladne, pregladne in potrebovale so za vsakrino ceno hrane. Iskale so hrane pri sosedih in ob uvozu prva tri leta niso dejale nikakih težav. Poljedelske države pa niso imele predmetov, potrebnih za proizvodnjo, kakor železa v palieah, železne pločevine, naprav, cedra in aparativ, oblike, obutve, stekla za okna in ostalih gradbenih potrebščin za potrebe in ureditve stanovanj. Da so svoje potrebe pokrile, dopuščale so uvoz tega blaga brez ovir, dokler niso bile potrebe do celo pokrite. Uvoz tujega blaga v tej dobi ni eviral domače obrtniške in industrijske proizvodnje.

Pri prvih trgovskih pogodbah v prvih treh letih povojsne dobe se je govorilo o kontingentih raznih vrst blaga, za katere je vsaka država dovolila svoboden izvoz. Po treh letih, ko so bile pokrite potrebe na eni kot drugi strani, so se pričele sestavljati oziraje se na interes države in izkušnje v vojni dobi carinske tarife, da bi zaščitile poljedelstvo in industrijsko podjetnost. Od leta 1924/1925 dalje se vrše pogajanja o takih tarifah in od te dobe dalje se zaščita ve-

dno bolj in bolj povečava bodisi za poljedelstvo, bodisi za industrijo, kar koršen je pač položaj.

Mnogo slabega, ki nas je zadelo v veliki vojni, moramo pripisovati temu, da nismo imeli vojnih priprav in možnosti, da jih obnovimo. Pegavico je povzročilo pomanjkanje perila in oblike, katere ni bilo toliko, da bi se jo moglo sproti snažiti mrčesa in na stotisoča naših ljudi je umrlo na tej bolezni.

Prodiranje Potiorekove armade, razkropitev prebivalstva in njega trpljenje je bilo mogoče le radi tega, ker nismo imeli topniške municipije in saržov pri baterijah. Ko smo dobili iz Francije 10.000 krogel in jih obdelali v vojno tehničnem zavodu, smo napravili cenzivo in Potiorekovo armado potisnili v Savo in Drino. Če bi imeli velike in male topove ter koničaste granate, posebno pa zadosti municipije za obrambo Donave in Save, bi Makenzenova armada nikdar ne prešla preko Donave.

Ako na vse to mislimo in se oziramo na bodočnost ter na naše neprijatelje, nam je pot že odkazana. Mi moramo hote ali nehote snovati industrijo državne obrambe.

Kadar se ob trgovskih pogajanjih pokaže, da industrijske države hočejo povzdigniti svoje poljedelstvo, da nas omejujejo in nam ne dovolijo izvajati neomejeno, nam ne preostaja drugega, da tudi mi osnujemo ali dvignemo industrijo. Končno ta industrija ni čudež niti strah, temveč je za prebivalstvo rentabilna naprava. Če smo dali inozemstvu Tesla, Andreja Radovanoviča, ki je bil v devetdesetih letih prešlega stoletja tehnični direktor Škodovih zavodov, bomo našli tudi med našimi sinovi take, ki bodo mogli voditi tudi velike industrije.

Industrija stremi za tem, da vse sировine v državi porabi za izdelavo predmetov, katere potrebujemo. Mi izkoriščamo zemljo v poljedelstvu, je pa treba izkoriščati tudi podzemlje v industriji. Pri enem kot drugem delu ostaja nam največji del dnevnih obvez na popolnoma enako važna. Kak interes imamo, da izvozimo 50 tisoč wagonov železne rude in 52% železa, da uvažamo 22.000 wagonov železa in železarskih izdelkov, do-

Odkup odvzetih vžigalnikov.

Ko je naša kraljevina najela v 1. 1928. pri družbi Stab 22 milijonsko posojilo in je odstopila pravico, prodajati vžigalnice, je s posebnim zakonom določila, da smejo samo trifikanti prodajati vžigalnice in kremene. Na podlagi te s posebnim zakonom vzakonjene pogodbe je uprava državnih monopolov prepovedala prodajati od dne 1. januarja 1929 dalje vžigalnice in kremene z nadaljnimi razpisom z dne 6. julija 1929 je monopolska uprava odredila, da se vsi vžigalniki in kamenčki za nje odvzamejo dotedanjam prodajalem in shranijo pri oddelkih finančne kontrole dotelej, da se odloči, kako je z njimi postopati.

Trgovcem se je navedeno blago odvzelo kroz vsake odškodnine. Odvezeto blago je postajalo od dne do dne manj vredno, ker se kamenčki razkrajo in postajajo nerabni, če ležijo daljši čas na kraju, kjer ima dostop zrak in če so shranjeni v vlažnem prostoru. Posameznikom se je odvzelo mnogo tega blaga, vsled česar so imeli velik interes, da se vprašanje vžigalnikov uredi na način, ki jih bo obvaroval škode. Gospodarska začetna so se mnogo prizadevala, da preprečijo oškodovanje interesentov. Njihova prizadevanja so imela v toliko uspeh, da je uprava državnih monopolov s pravilnikom o umetnih vžigalnikih v prehodnih določilih odredila, da bo v roku 8 dni po uveljavljenju tega pravilnika pričela Jugoslovanska družba vžigalnic v Beogradu odkupovati odvzete vžigalnice po ugotovljeni nabavni ceni in sicer v krajih, kjer obstojejo njene zaloge vžigalnic. Pri določitvi nabavne cene mora biti navzoč tudi lastnik odvzetih vžigalnikov ali njegov namestnik. Odkupi se morajo izvršiti najkasneje v nadaljnih 30 dneh.

PRIDELEK TOBAKA V JUGOSLAVIJI.

Iz Mostara poročajo: Tu se je vršilo zborovanje tobačnih producentov iz Hercegovine in Dalmacije. Producija tobaka v Jugoslaviji se je od leta na letos skoraj podvojila, je narasla od 15 mil. kg na 25 do 30 milijonov. Samo v Hercegovini znaša letošnji pridelek 6.200.000 kg. Ker porabi Jugoslavija samo redkokdaj 11 milijonov kg, bo imela monopolna uprava letos dosti skrbi, kam bo šla s previškom.

čim naših 700.000 ljudi kopije v Ameriki železno rudo in premog ter dela v železarnah ter ostajajo tam, ker se razen 5 odstotkov nikdar ne vrnejo. Kaj bomo počeli v primeru vojne, če nam pol rezerve odide po sestri in se nikdar ne vrača.

Ali pridemo na svoj račun, če izvajamo sirove kože in tanin za strojenje, uvažamo pa strojene kože in obutev ter volnene tkanine?

Gre le za račun. Kadar se izdeluje carinska tarifa, je treba računati tudi z uvozom sirovin, ako dobim ob predelavi kakega predmeta v dnevnicah in v režiji večjo vrednost, nego znaša carinska začita, sem na dobičku. Pri predelavi bombaževih tkanin iz tujje preje ostane v vrednosti dela v državi 50—70% od vrednosti tkanin

Dr. C. Gregorič:

Naše gospodarstvo in konferenca v Sinaju.

(Konec.)

Zaključki, ki jih moremo izvajali iz navedenih podatkov.

Okolnosti, da še ne poznamo konkretnih detajlov sklepov konference v Sinaji, se more po našem mnenju razlagati s tem, da so bila na konferenci določena samo glavna načela in glavne smernice jugoslovansko-rumunskega sodelovanja, konkretnega detajlnega programa pa še ni, ker je treba svarne ukrepe za uresničenje teh načel proučavati in konkretizirati.

Ne smemo pozabili, da ni poteklo od izročilne memoranduma naše vlade rumunski državi radi sklicanja konference pa do njenega pričetka več kot 7 ali 8 dni in da je konferenca trajala samo 2 do 3 dni. Pri teh okolnostih je jasno, da ni bilo mogoče izdelati detajlnega programa in predvideti konkretnih ukrepov za njegovo izvršitev, ločljivo, ker se gospodarskih krogov ni vprašalo za mnenje in so bile delegacije, ki so se v Sinaji pogajale, sezavljene iz malega števila uradnih oseb brez ekspertov iz gospodarskih krogov, medtem ko so se pogajanja za običajne trgovinske pogodbe, ki smo jih doslej sklenili, vršila več ali manj ob sodelovanju gospodarskih krogov in njihovih eksperfov.

Sčasno konkretno delo za oživljevanje sinajskih načelnih sklepov bo torej šele pričelo. Poverjeno je območjskim ministerialnim komisijam pod vodstvom ministra trgovine. Z naše uradne strani se računa — kakor smo izvedeli — na najživahnejše sodelovanje gospodarstva in njegovih organizacij, ki je vsled važnosti problema in njegove usodopolnosti brez pogojo in neobhodno potrebno.

Beseda »carinska unija«, ki se jo stalno rabi v objavah in izjavah, je morala spraviti našo industrijo v skribi. Z ozirom na gotove izjave je morala naša gospodarska javnost misliti, da se mora carinska unija takoj ustavoviti. Če se pomisli, da znači carinska unija v pravem in popolnem pomenu besede 1. uvedbo skupne enake carinske tarife za cel teritorij unije napram osalim državam, 2. skupno zunanjeno trgovinsko politiko, 3. ukinitev medsebojnih carinskih mej, je jasno, da ima usluževanje carinske unije usodepolne, najdalekosežnejše posledice za gospodarstvo dolinčnih držav.

Gosp. Marko Bauer, generalni tajnik

ne, torej sem interesiran na tem, da začitim to delo z 32%, da poleg tega mlada dekleta ne gredo kot sobarice v Egipt, na Holandsko in v Nemčijo ali kot hotelske sobarice na jug države na Balkanu ali v Azijo, temveč se zaposlujejo v tovarnah pri častnem in poštenem delu.

Proti vodstvu politike za ustvaritev industrije, posebno industrije za državno obrambo, kar je identično z izkoriscenjem naših rud in premoga, naše delovne in vodne, se upirajo naši trgovci in poljedelska politika. Poljedelci se upirajo, ker ne pojmujejo pomena industrije za nje in da mesto tujca zaposlimo domače delavce, ki največ potrošijo poljedelskih pridelkov. Ali prišel bo čas, ko bodo razumeli tudi poljedelci.

Zemaljskega saveza industrijalaca v Zagrebu, je v svojem članku »Sinaja« v »Privrednem Pregledu« z dne 17. avgusta 1930 lepo razložil težkoče in opasnosti carinske unije, če bi se predvedla brez polrebnih priprav.

Besede gosp. Demelrovića, našega ministra Trgovine in industrije, ki smo jih gori navedli, kakor tudi važnost problema samega jamčijo za to, da se bo delo v pravcu carinske unije vršilo oprezzo, poslopoma in ob najtesnejšem sodelovanju -obojestanske industrije.

V zvezi s tem vprašanjem opozarjamo tudi na besede rumunskega finančnega ministra g. Mihajla Popovici-ja v »Neue Freie Presse« z dne 5. avgusta 1930: Pogajanja strokovnjakov (za izvršitev sinajskih sklepov) bodo zahtevala govor čas. Kakor se je videlo pri prvih pogajanjih strokovnjakov, se bodo pojavila v raznih točkah stvarne težkoče, ki jih ne bo vselej lahko odstraniti.

Praktična ustvarjanja nove vrsle carinske unije med Rumunijo in Jugoslavijo ni pričakovali od danes na jutri. Najprej je treba pripravljati določitev skupnih cen za agrarne proizvode in ustvari skupne možnosti plasiranja, zlasti koruze, kakor tudi sklepanje prometnih in veterinarskih konvencij.

Ekonomika zdodovina nas uči, da se carinske unije ustvarjajo tekom celih decenij. Tako n. pr. dalirajo početki nemške carinske unije iz 1820—1830 let. Pričelo se je z delno carinsko unijo, t. j. s skupno carinsko tarifo napram tretjim državam, medtem ko so med članicami unije obojale prefrerence carine. Komaj leta 1871 so padle poslednje notranje carinske meje.

Pravi, prvi in najvažnejši namen našega gospodarskega sporazuma z Rumunijo — in tega se ne sme pozabiti — je, da uslanovimo ekonomsko zajednico radi skupnega postopanja napram tretjim državam. Ta namen pa nikakor ne zahteva brezpogojne ukinitev carinskih mej med nami in Rumunijo.

V tem pogledu pa tudi ni konkretnih aluzij, medtem ko so izjave glede priprav za postopanje napram tretjim državam konkretno vsebine. Vidi se, da se je na konferenci govorilo o morebitni uvedbi unificirane autonome uvozne carine za nekatero važne uvozne industrijske izdelke pri nas in v Rumuniji. S tem bi se za te izdelke ustavnilo napram inozemstvu veliko skupno konsumno področje z 32 milijoni konsumentov. Na podlagi teh carin se bodo vršila pogajanja s tretjimi, na uvozu k nam interesiranimi državami, katerim bosta Rumunija in Jugoslavija dali popuste pri avtonomni carini proti kompenzaciji v korist svojega agrarnega izvoza. Tako postopanje pomeni prvi početek carinske unije.

Gornji način sporazumevanja se more vršiti brez kake škode za jugoslovensko in inozemsko industrijo, ki proizvaja dočne predmete, ker ni treba, da bi se šlo pri popusu na primer pod sedaj obstoječe pogodbene carine, odnosno pod potrebno zaščito za našo in rumunsko industrijo. Nove pogodbene carine bodo rezervirane samo za one države, ki so nam dovolile ugodnosti za naš izvoz.

Da se ob pogajanjih z drugimi državami ne bo zanemarjalo interesov rumunskega in jugoslovenskega industrijskega razvoja, nam jamčijo pomembne izjave merodajnih čimeljev in druge okolnosti, ki smo jih že navedli.

Kar se neče medsebojnih internih odnosov med nami in Rumunijo, je videti, da se razvijajo v pravcu carinske unije. Nikjer pa ni rečeno, da se mora ustvariti v polnem pomenu besede, ako bi to ogrožalo razvoj posameznih produktivnih strok ene ali druge države. V spomenici sami, izročeni Rumuniji od naše vlade pred sinajsko konferenco, je posebej rečeno: »da se mora čuvati princip, da more vsaka država, ki vstopi v to grupacijo, to se pravi v sistem sporazuma med agrarnimi in industrijskimi državami, v zadostni meri zaščiliti pred ostalimi tako svojo industrijo kakor svoje kmetijstvo.«

Z druge strani treba pomisliti, da bi s carinsko unijo naše in rumunsko gospodarstvo in produkcija dobila znano razširjeno tržišče in da bi se mogle naše obojestanske producijske sile

Reforma bolniškega zavarovanja v Nemčiji.

Radi stalno naraščajočih stroškov bolniškega zavarovanja, je nemška vlada sklenila, da zakon o bolniškem zavarovanju temeljito revidira. Tako je 28. julija t. l. izšla naredba z močjo zakona, ki menja poedinca važna in načelna določila tega zakona. Naj v naslednjem omenimo vsaj bistvene izpreamembe, ki bodo prav gotovo zanimali tudi naše gospodarje.

Doslej so bili obvezno zavarovani delavci brez ozira na višino mezde, a privatni nameščenci in njim enaki uslužbenci samo tedaj, ako njih letni dohodki niso znašali več kot 3600 mark. Za primer, da dohodki zavarovanca prekorajo ta iznos tekom leta, prestane dolžnost zavarovanja že istega dne, dočim je bil po prejšnjem zakonu dolični nameščenec obvezan zavarovanju še za 3 (tri) nadaljnje mesece. Tudi ni po novem zakonu dovoljeno prostovoljno nadaljevanje zavarovanja, kakor je bilo to doslej. Samo za primer, da je bil dolični nameščenec zavarovan najmanje pet let, more prostovoljno nadaljevati zavarovanje.

Najvažnejše so izpreamembe glede dajatev. Pri vsakem obolenju mora zavarovanec plačati 50 pfenigov (okoli 7 Din!) za bolniško izkaznico. Ta taksa se sme na podlagi statutov pri zavarovancih, katerih zavarovana meža ne znaša več kot 4 marke, znižati, a pri onih z več kot 7 mark povisiti.

Najvišja zavarovana dnevna meža znaša tudi še nadaljnje 10 mark, t. j. okoli 136 Din. Hranarina znaša 50 odstotkov zavarovane mezde, dočim je bilo doslej dovoljeno povišanje hranarine do $\frac{2}{3}$ zavarovane mezde. Pri nas znaša hranarina, kakor znašo, $\frac{2}{3}$ zavarovane mezde, a najvišje zavarovana meža znaša pri nas 48 dinarjev. Bolnik ima pravico do hranarine samo od 4. dneva delanezmožnosti dalje. Ako je zadnji dan dela nezmožnosti nedelja ali praznik, ne

pripade zavarovanemu za ta dan hranarina.

Podpora svojcem za čas, ko se zavarovanec nahaja v bolnici, sanatoriju i. dr., znaša 50% hranarine. Hranarine in obiteljske podpore se ne sme dati zavarovanemu, ako dobi za čas bolezni plačo ali mezdo od delodajalca.

Družinske podpore se dovolijo za 13 tednov najdalje. Na take podpore ima zavarovanec pravico samo, ako je bil v zadnjih šestih mesecih najmanje tri mesece zavarovan.

Pri reformi se je posvečalo veliko pozornost zlasti ureditvi zdravniške službe. Blagajne morajo po »zdravniku-zaupniku« kontrolirati ordinacije in hranarinska nakazila svojih zdravnikov. V te svrhe smejo blagajne nastaviti posebnega zdravnika, odnosno tudi imenovati posebno zdravniško kontrolno komisijo. Za primer, da ne more blagajnik skleniti z zdravniki pogodbe po ugodnih pogojih, sme blagajna nuditi mesto zdravljenja v naravi denarno podporo v iznosu 80 odst. zdravniških stroškov. Zdravnik ne sme nititi v tem slučaju zahtevati od bolnika več kot iznaša minimalna taksa po uradnem tarifu. Določeno je, da se na 1000 zavarovancev nastavi po 1 zdravnik. Sedaj odpade v Nemčiji na vsakih 628 po 1 zdravnik, dočim pride pri nas na 430 članov en zdravnik.

Doslej je znašal povprečni bolniški prispevek 6,3 % zavarovane mezde. V izvršilni naredbi je izražena želja, da se morajo upravni stroški v teku treh mesecev znižati za 10 odstotkov in vse blagajne z ozirom na te prihranke znižajo bolniški prispevek nadalje do 28. oktobra t. l.

Načišča meja prispevkov se zniža od 10 na 9 %.

Novi zakon dela težave osnovanju novih blagajn. Take se sme osnovati samo, če šteje dolično delavsko udruženje najmanj 150 članov in če to sklene večina delodajalcev in zavarovancev v okolišu doličnega udruženja.

Agrarni in živalski izvoz Jugoslavije I. 1930.

V prvih osmih letosnjih mesecih je bilo eksportirane iz Jugoslavije pšenice in koruze:

	Pšenica ton Mil. Din	Koruza ton Mil. Din
Januar	37378 77	40846 52
Februar	9792 10	35819 40
Marec	13357 28	65405 79
April	19892 39	70420 73
Maj	17130 34	52627 57
Junij	21210 42	48377 52
Julij	9975 19	41617 46
Avgust	50843 944	30225 344

Izvoz goveje živine in prašičev v isti mesecih je bil sledeči:

	Goveja živina glav Mil. Din	Prašiči kosov Mil. Din
Januar	9299 25	24970 33
Februar	9771 26	13887 17
Marec	9237 23	15000 18
April	9096 23	14327 17
Maj	9197 23	1479 17
Junij	8200 20	18779 19-2
Julij	10122 27	15008 18-7
Avgust	12757 344	21131 264

Zanimivo je primerjanje med posameznimi meseci, zlasti pri pšenici in koruzi. Vidimo, da je izvoz naših agrarnih in živalskih produktov zares precejšen in da izkazuje prav lepe vsote. To tabelo bomo pozneje nadaljevali in s celoletnim zaključkom izpopolnili.

medsebojno izpopolnjevali z zmanjšanjem uvoza iz inozemstva ter velikim razmahem jugoslovenske in rumunske dejavnosti. Ta problem zslubi in zahteva najgloblje proučevanje tako z uradne strani kakor od strani industrije.

Med običajno trgovinsko podobno in popolno pravo carinsko unijo obstaja cela vrsta oblik ekonomskega sporazuma. Cilj našega sporazuma z Rumunijo je, da se naše in rumunsko gospodarstvo okrepi, zač smo prenricačni, da se bo kar najpreznejno postopal ob sodelovanju gospodarskih krovov ter da se bo usvarila oblika ekonomske unije, ki je najugodnejša za razvoj naših obojestanskih produkcijskih sil.

PADAJOČ IZVOZ MEDU.

Vsled naraščajoče ameriške in ruske konkurence je izvoz medu (strdi) iz Jugoslavije močno padel. Amerikanci in Rusi ponujajo med po 10 do 12 Din za 1 kg, pri nas je po cena pri producentu 14 Din. Tako je oviran ves izvoz, ki je šel prej v Češkoslovaško, Avstrijo, Nemčijo in Švico. Samo pri hrvaški čebelarski zvezi v Zagrebu je pripravljenih 20 vagonov za morebitni eksport.

* * *

ZIVINA V JUGOSLAVIJI L. 1929.

Poljedelsko ministrstvo priobča izkaz o stanju živine v Jugoslaviji na koncu decembra 1929. Naštetih je bilo 1 mil. 140.343 konj, 106.117 oslov, 15.489 mul, 3.728.038 glav goveje živine, 36.846 bikovov, 2.674.800 prašičev, 7.735.957 ovac, 1.803.574 koz, 17.516.000 kosov perutnine (med temi nad 15 milj. kosov kuretine, ca. 800 tisoč rac, nad 930 tisoč goski in 650 tisoč puranov). Panje so našeli 578.000.

* * *

KONSTITUIRANJE NOVE BORZNE UPRAVE NA LJUBLJANSKI BORZI

Dne 25. t. m. se je vršila seja borzne sveta, na kateri je bilo izvršeno tudi konstituiranje borzne uprave. Pri tem so bili soglasno izvoljeni kot predsednik g. Dragotin Hribar, veleindustrialec, kot podpredsednika g. Ivan Jelačin ml., veletrgovec in g. dr. Ivan Slkar, generalni bančni ravnatelj. Nadaljni člani borzne uprave so borzni svetniki gg.: dr. Josip Basaj, Karol Čeč, Fran Heinrihar, Viktor Meden, Ferdo Niklsbacher, Mihovil, Perković, ing. Vladimir Remec, Richard Skubec, Richard Schwinger, Andrej Šarabon, Avgust Tost, dr. Fran Windischer.

V upravnem odboru so bili izvoljeni predsednik g. Dragotin Hribar, podpredsednika gg. Ivan Jelačin ml. in dr. Ivan Slkar; borzni svetniki gg.: dr. Josip Basaj, ing. Vladimir Remec, Richard Schwinger in dr. Fran Windischer. Z upravnim odborom so bili izvoljeni predsednik g. Dragotin Hribar, podpredsednika gg. Ivan Jelačin ml. in dr. Ivan Slkar; borzni svetniki gg.: dr. Josip Basaj, ing. Vladimir Remec, Richard Schwinger in dr. Fran Windischer.

Po svetu

Ustanovitev agrarnega bloka se bo izvršila v sredi novembra v Beogradu; vsaj nameravano je tako. Na konferenci bodo obravnavali tudi vprašanje agrarnih kreditov in unifikacije agrarne zakonodaje.

Autobusnih prog v Dunavski banovini je 93, od teh večina v severnem delu banovine.

Zagrebške banke bodo znižale obrestno mero za hranilne vloge s 1. novembrom. Obenem bo izginala razlika med starimi in novimi vlogami, ostala bo pa razlika med obrestno mero pri velebankah in pri drugih bankah, ki znaša povprečno 1 do 1,5%.

V Hamburgu se je tonaža nezaposlenih ladij v zadnjem času izdatno skrčila, za ca dve tretjini, kar je posledica živahne jesenske kupčije.

Newyorški borzni sedeži so v svoji ceni že zelo padli in so tik blizu 250.000 dol. (zadnja dva sta bila prodana za 262.000 ozir. 251.000 dol.).

Ogrski kartel sukna je ustanovljen. Pristopile so mu štiri tovarne suknar. Kartel pravi, da cen ne bo zvišal, pač pa bo gledal na to, da ne bodo padle.

Več podjetij v Moravski banovini je dobitilo dovoljenje za izkoriščanje ondotnih vodnih sil. Naprave bodo zahtevale 38 mil. din.

Produceja surovega jekla v Nemčiji je znašala v prvih devetih letosnjih mesecih samo 9.200.000 ton proti 12 mil. 430.000 tonam v istih mesecih preteklega leta, produceja valjanega blaga pa 6.470.000 ton proti 8.650.000 tonam.

Brezposelnost v Nemčiji je narasla že na 3.200.000 oseb. Od zadnjega izkaza je priraslo 112.000 oseb.

Tudi v Avstriji je brezposelnost narasla, in sicer na ca. 175.000 oseb; to je ca. 11.000 brezposelnih več

Jugoslavija v jugovzhodno evropskem gospodarstvu svile.

»Neue Zürcher Zeitung« se peča v daljših izvajanjih izpod strokovnega peresa s sedanjim položajem za gospodarstvo svile v Jugovzhodni Evropi. Zlasti omembne vredne za Jugoslavijo so opombe o razvoju Jugoslavije po vojski. Najprvo je govor o svilnem gospodarstvu Jugovzhodne Evrope vseč. Čeprav je to gospodarstvo v okviru svetovne trgovine daleč za vzhodnoazijskim in italijanskim, tvori vendar vsled svoje klimatične usposobljenosti, svojih starih izkuštev v svilogojstvu in vsled hitrega naraščanja svojih cenenih delovnih moči bogat zaklad bodočnosti, ki bi se mogel morda enkrat izigrati proti prekomorski konkurenčni kot regulator cen. Za enkrat je največja ovira za razvoj te gospodarske panoge pomanjkanje investicijskega kapitala.

Ker se je vsled neugodne rentabilnosti v vsej tekstini industriji, zlasti vsled negotovosti, s katero so v prvih časih gledali na vpliv razmaha v industriji umetne svile glede na konsum svilenega blaga, mednarodni naložbeni kapital obrnil bolj k izgradbi jugovzhodno-evropske rudarske, električne in kemične industrije, je morala organizacija jugovzhodno-evropskega svilnega gospodarstva započeti tam, kjer so bile glede na že obstoječe temelje potrebne najmanjše investicije, torej v svilarstvu. Stare kulture v Bolgariji in Grčiji, kajih borzi sta Svilengrad in Solun, v Turčiji, kjer je prešlo tržno težišče iz Bruse v Carigrad (Stambul), dalje po vojski deloma na Rumunijo izgubljena, a vseeno še precejnja kultura Ogrske ter novejša kultura Jugoslavije so bile v letih obnove zlasti od strani države teoretično in praktično tako podpirane in pospeševane, da se je mogla v teku par let **1923 do 1929 skupna produkcija kokonov Jugovzhodne Evrope pomnožiti za 50 odstotkov in da ima sedaj skupni obseg deset milijonov kilogramov.** Od teh producira Grčija ca. 3,200.000, Turčija ca. 2,600.000, Bolgarija ca. 2,000.000 kilogramov in bo Jugoslavija kmalu prekoračila prvi milijon, skupaj torej te dežele ca. 8,800.000 kg. Ogrska in Rumunija producirata po 500.000 do 700 tisoč kg, recimo po 600.000 kg, obe 1,200.000 kg, torej vse te države skupaj ca 10 milijonov kilogramov kokonov. Češkoslovaška, koje lepo obetajoči začetki so pozneje čisto propadli, je začela svilarstvo na novo kultivirati in je dosegla že zopet producijo 40.000 kg.

O Jugoslaviji posebej beremo naslednje:

Z njeno razmeroma majhno produkcijo nastopa Jugoslavija že kot pomemben eksporter in izvaja okoli 89.000 kg surovih in 152.000 kg suhih kokonov, v prvi vrsti v Italijo (121.000 kg), ter eksportira 26.000 kg surove svile.

Poskus, da se ustanovi v Jugoslaviji, naslanja se na angleško Chemical and Wood Industrie Limited Co., industrija umetne svile, se je sicer izjavil ob reakciji na evropskem trgu umetne svile v letu 1929, a kupčija v naravnih svilih se od ustanovitve Jugoslavije do najnovejšega časa prav ugodno razvija. Producija kokonov v Jugoslaviji znaša več kot dvainpolkratno množino iz leta 1921! Kljub temu, da predela Jugoslavija že skoraj 80 odstotkov te producije doma in da eksportira le malo surove svile, so imeli inozemski importeri vseeno naravnost sijajne šanse pri uvozu v Jugoslavijo, kar nam dokazuje sledeni seznam o uvozu svilene preje in svilnega blaga v Jugoslavijo v zadnjih letih:

Leto	Tone	Din v milijonih
1921	138	46.460
1922	85	45.250
1923	154	109.365
1924	182	103.475
1925	310	169.583
1926	442	202.986
1927	640	218.320
1928	706	188.872
1929	921	196.938

Da ima tudi uvoz umetne svile delež na dvočetrtino, nam dokazujejo n. pr. številke za leto 1928, v katerih je vsebovanih tudi 382 ton umetnosvilene preje v vrednosti 33,7 mil. Din. To nam mora postati jasno že iz razmerja vrednosti,

Vpisi v trgovinski register.

I. Vpisale so se nastopne firme:

694. Sedež: Maribor. Dan vpisa: 16. oktobra. Besedilo: Ivo Mihorko, trgovsko zastopstvo tehničnih in elektrotehničnih predmetov. Obratni predmet: Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti. Imetnik: Mihorko Ivo, trgovec v Mariboru, Slovenska ul. št. 20.

695. Sedež: Maribor. Dan vpisa: 16. oktobra. Besedilo: »Pri Amerikancu«, trgovina z mešanim blagom, družba z omejeno zavezo v Mariboru. Obratni predmet: trgovina z mešanim blagom in deželnimi pridelki.

696. Sedež: Ljubljana. Dan vpisa: 20. oktobra. Besedilo: Braća Tovladijac, družba z o. z. Obratni predmet: izvrševanje mesarske in prekajevalne obrti, trgovina z delikatesami in deželnimi pridelki, trgovina z mlekom in mlečnimi izdelki ter udeležba pri sorodnih podjetjih. Družbena pogodba z dne 11. oktobra 1930., posl. štev. 14.782. Družba je ustanovljena za nedoločen čas. Poslovodja: Tovladijac Novak iz Ljubljane, Langusova ulica št. 23.

697. Sedež: Celje. Dan vpisa: 22. okt. 1930. Besedilo: Tašker Franc. Obratni predmet: Izdelovanje na zalogo in prodaja vseh kleparskih predmetov. Imetnik: Tašker Franc, kleparski mojster v Celju, Pred grofijo št. 12.

II. Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih firmah:

698. Sedež: Ljubljana. Dan vpisa: 11. oktobra. Besedilo: I. M. F. Depot, kolinska voda in toaletne potrebščine, družba z o. z. Po sklepnu občnega zabora z dne 27. septembra 1930. se je družba razdržila in prešla v likvidacijo. Besedilo tvrdke se glasi odslej: I. M. F. Depot, kolinska voda in toaletne potrebščine, družba z o. z. v likvidaciji. Likvid-

datorja: Maire Henrik st. in Maire Henrik ml., trgovca v Ljubljani, Dunajska cesta 1 a, II.

699. Sedež: Hrastnik. Dan vpisa: 15. oktobra. Besedilo: Viljem Abel-a dediči. Podelila se je prokura Stadlbauer Hermanu, ravnatelju v Zagrebu, ki bo za firmo podpisoval na ta način, da bo natisnjenu ali po komerkoli pisane mu besedilu tvrdke pristavil svoje ime s pristavkom »pp.«.

700. Sedež: Celje. Dan vpisa: 15. okt. 1930. Besedilo: Celjska družba s kolnjalnim blagom »Union«, družba z o. z. Zaradi smrti se izbriše poslovodja Bračič Ivan.

701. Sedež: Wuchern. Dan vpisa: 16. oktobra. Besedilo: Franjo Paheznik. Obratni predmet: trgovina z lesom in elektrarna. Vpis tvrdke v dosedanjem besedilu se izpremeni in se odslej glasi: Sedež: Vuhred ob Dravi. Besedilo: Ing. Franjo Paheznik, lesna industrija, Vuhred ob Dravi.

703. Sedež: Hoče pri Mariboru. Dan vpisa: 16. oktobra. Besedilo: »Sana«, tvornica čokolade, družba z o. z. v Hočah pri Mariboru. Izbriše se poslovodja Reher Anton, vpis pa nov poslovodja Rajt Ignac, posestnik v Mariboru, Tržaška cesta št. 8. Prokura se je podelila Ogrizek Srečkotu, komercijalnemu ravnatelju tvrdke. Družbena pogodba se je izpremenila z notarskim pismom z dne 23. avgusta 1930. opr. št. 4223. Pravico namestovanja ima poslovodja kolektivno s prokuristom Ogrizek Srečkom. Podpis firme: Besedilo firme podpisuje ta kolektivno poslovodje in prokurist, slednji vselej s pristavkom, označuječim prokuro. Družbene objave se priobčujejo v Trgovskem istu v Ljubljani.

III. Izbrisala se je nastopna firma:

704. Sedež: Celje. Dan izbrisala: 15. oktobra t. l. Besedilo: Nabavna centrala taninskih tovarn, družba z o. z. v Celju v likvidaciji. Izbrisala se je zaradi razdružitve.

POMORSKI PROMET MED JUGOSLAVIJO IN GRČIJO.

V prvih devetih letoskih mesecih je pristalo v grških pristaniščih iz Jugoslavije 79 ladij s 50.531 tonami vsebine, lani pa 97 z 41.921 tonami. Namembna dežela v grškem morskom prometu je bila Jugoslavija za 27 ladij z 18.005 tonami proti 18 in 15.064 v istih lanskih mesecih. — Vseh ladij je prišlo v grška pristanišča v mesecih jan.—sept. 2462 s 3,900.000 tonami (lani 2646 s 4,160.000 tonami); odšlo je pa iz Grčije v tuje namembne dežele 1798 ladij s 3,090.000 ton. (lani 1935 ladij in 3,110.000 ton).

NOVA ČEŠKOSLOVAŠKA DRUŽBA ZA TRGOVINI S SLADKORJEM.

V Olomoucu je bila ustanovljena nova velika d. d. za trgovino s sladkorjem. Delniška glavnica je naznanjena z 20 milijoni Kč. Letni promet je izračunan s 7800 vagoni rafinade v domačem prometu. Podjetju pripadajo kot delničarji izključno funkcionarji češke obrtne stranke. Olomuc je središče velikega slatkornopesenega ozemlja.

250 NOVIH ŽIVINOREJSKIH ZADRUG V JUGOSLAVIJI.

V teku akcije poljedelskega ministra za dvig živinoreje in mlekarstva je bilo ustanovljenih doslej nad 250 živinorejskih zadrug s 55.000 kravami. Poplemeniti hočejo zlasti molzne krave. Vladni in banovinski upravni organi sodelujejo z roko v ruki. Vedno na novo se ustanavljajo mlekarške zadruge, ki izvajajo svoje izdelke bolj in bolj na inozemske trge.

n. pr. v letih 1926 in 1927 napram letu 1928 in 1929, ko je kljub večjemu številu ton vrednost neprimerno manjša. Zlasti leta 1929 je moralno biti veliko umetne svile vmes, ko se je vendar število ton od 1. 1928 na 1. 1929 tako zelo pomnožilo, a je ostala vrednost vseeno skoraj ista. Pa je bilo že leta 1928 toliko umetne svile zraven.

Na importu močne svilene tkanine, ki je znašal leta 1929 147.000 kg v vrednosti skoraj 90 mil. Din, so bile udeležene Avstrija s 37 milijoni Din, Francija s 26 milijoni, Švica z 18,8 in Nemčija s 4 milijoni Din.

Ljubljanska borsa

Tečaj 27. oktobra 1930.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
Amsterdam 1 n. gold	—	22.735
Berlin 1 M	—	13.46
Bruselj 1 belga	—	7.7871
Budimpešta 1 pengő	9.865	9.895
Caris 100 fr	1094,40	1097,40
Dunaj 1 litang	7.9468	7.9768
London 1 funt	273,96	274,76
Newyork 1 dolar	—	56.855
Pariz 100 franc	220,57	222,57
Raga 100 korona	166,95	167,75
St. 100.000	294,35	296,35

O SKODOVEM PODJETJU.

Od lanskega septembra dalje je bilo od 32.000 delavcev v Škodovih tovarnah odpuščenih doslej 7000 in jih bo do konca leta odpuščenih še 1000. Na koncu leta bo delalo torej še 24.000 delavcev. Kljub znisanemu številu delavcev bo vsota faktur za tekoče leto za 10 do 15 odstotkov višja kot je bila lani, ko je znašal promet nad 1500 milijonov Kč. Pri tem so doslej dosežene cene povprečno nižje kot lanske.

Ketiček za knjige.

VALUTNA REFORMA V JUGOSLAVIJI IN ZAKONSKA STABILIZACIJA DINARJA.

Pod gornjim naslovom je izšla zelo aktuelna monografija, v kateri so članki naslednjih gg.: dr. Slavko Sečerov, dr. Živko Topalović, dr. Lazar Marković, S. D. Aleksander, dr. Paja Stanišić, Ivan T. Marković, dr. Dragoslav O. Blagojević, ing. Konstantin Cutuković, dr. Josip Voršić, dr. Vladimir Gjorgjević, dr. Dušan Mišić, dr. Gjivo Supilo, Ljubomir St. Kosier, Dragutin Hribar, dr. M. Kus-Nikolajev, dr. Josip Vojnić-Hajduk, Milan Jelovac, dr. Milan Popović, ing. Aleksander Božić, Fran Prevedan, Ademaga Mešić, dr. Stanko Deželić, Apolon Broškin itd. — Monografija stane 150 Din in jo je dobiti pri izdajatelju: »Ekonomski biblioteka«, Zagreb 6, ter v večjih knjigarnah.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

specerijsko blago

raznovrstno žganje, moko in
deželne pridelke, raznovrstno

rudniško vodo.

Lastna prazarna za kavo in
mlin za dišave z električnim
obratom.

Ceniki na razpolago.

Telefon št. 2666.

Razno

Trošarina v septembру je nesla 88,4 mil. dinarjev, proračunjenih je bilo 75,25 mil. V prvih šestih mesecih tekočega proračunskega leta je nesla trošarina 428,8 mil. Din, proračunjenih je bilo 451,5 mil. Din.

Ogromen ribnjak v Brodu na Savi. V Brodu n. S. so pričeli te dni z gradbo velikanskega ribnika. Obsegal bo nad 300 katastralnih oral in bo največja in najmodernejša tovrsna naprava v Jugoslaviji. Zaposlenih je okoli 600 delavcev iz Vojvodine, ki se na taka dela prav dobro razumejo in so zato zelo uporabni. Ogromni ribnik bo obstojal iz treh delov (250,49 in 12 orah) ter iz 25 zimskega ribnikov; bo okoli in okoli ogrenjen. Vodo za ribnik bo dal potok Glogovica. V jeseni bodo vodo spustili iz ribnika v sv

